

Skrivelse

Rättssäker biståndsbedömning för de äldre

Äldreomsorgsinspektörernas årsrapport för 2004 som nyligen presenterats är en svidande redovisning av hur många av våra äldre behandlas vid biståndsbedömning. Utifrån undersökningar i åtta stadsdelsnämnder drar inspektörerna slutsatsen att det finns lokala riktlinjer som styr vad de äldre ska beviljas. De menar att rättsäkerheten är satt ur spel och att likställighetsprincipen inte gäller eftersom stadsdelsnämnderna har lokala riktlinjer.

Redan när biståndshandläggaren träffar den äldre som ansöker om bistånd, främst när det gäller serviceinsatser, finns risken att bli bedömd olika. Stadsdelsförvaltningarna har olika mallar, så kallade lokala riktlinjer. I så gott som alla granskade stadsdelsförvaltningar har de sett att de insatser som biståndshandläggarna beviljar den äldre hänger samman med vilka lokala riktlinjer som den förvaltningen tillämpar.

Likställighetsprincipen säger att kommuner och landsting skall behandla sina medlemmar lika om det inte finns sakliga skäl för något annat. Denna princip är inte självklar inom äldreomsorgen i Stockholms stad eftersom handläggarna till stor del arbetar enligt lokala riktlinjer som omvandlas till insatskataloger med exakta tidsangivelser för insatsens utförande.

Generellt gäller att biståndshandläggarna inte tillåter den äldre att ansöka om det de tycker sig behöva. Ofta startar biståndshandläggaren ett resonemang med den äldre om vad en ansökan kan eller inte kan innehålla. Den äldre som befinner sig i underläge går med på att ansöka om de insatser som handläggaren föreslår, skriver under ansökan och kan därmed inte överklaga beslutet vid bifall. Rättsäkerheten sätts därmed ur spel.

Detta fick Vantör kritik för också under förra året. Det är därför naturligtvis mycket intressant för nämnden att få veta hur vi hanterar denna fråga i dagsläget och om också vi fortsatt agerar enligt vad som nu åter kritiserats av äldreomsorgsinspektörerna. När detta förfarande påpekats har nämndens ledamöter nämligen fått intrycket att Vantör ändrat sina rutiner.

Undantagsvis finns enligt rapporten handläggare som tillåter den äldre att fritt ansöka om insatser, gör en utredning som resulterar i bifall, avslag eller delvis avslag. Då finns möjlighet för den äldre att vid avslag eller delvis avslag överklaga beslutet.

Äldreomsorgsinspektörerna skriver att de äldre inte känner att de får uttrycka sina behov. Den ansökan som blir resultatet av ett biståndsmöte bygger istället på ord som lagts i deras mun. Äldreomsorgsinspektörerna har också konstaterat att det finns exempel på att de äldre inte ens får ansöka om bistånd av olika slag.

Det är självfallet oacceptabelt att de riktlinjer och principer som ska gälla för hela staden omvandlas när de ska tillämpas i stadsdelsförvaltningarna.

Biståndsbedömarna har en tuff arbetsuppgift och kommer i kläm mellan krav på budgethållning och de äldres behov. Men detta får inte innebära att de äldre inte ska kunna känna trygghet i att deras behov av stöd behandlas lika i hela staden och att de har rätt till de insatser som stadens riktlinjer och socialtjänstlagen ger dem.

Till grund för slutsatserna i inspektörsrapporten ligger granskningar i stadsdelsnämnderna Älvsjö, Vantör, Farsta, Skarpnäck, Hägersten och Rinkeby. Till viss del ingår också granskning av Katarina –Sofia och Kista.

Kompetensutveckling är en del i arbetet för att stadens riktlinjer skall förankras bland medarbetarna. Eftersom biståndsbedömningen i vår stadsdelsnämnd inte ingår i rapporten bör nämnden få en redovisning av hur de äldres behandlas när de söker bistånd i vår stadsdelsnämnd.

Jag föreslår nämnden besluta att ge förvaltningen i uppdrag:

1. att redovisa om Vantör tillhör de stadsdelar som har lokala riktlinjer enligt vad som framkommer i granskningen och hur man uppfattar äldreomsorgsinspektörernas rapport,
2. att redovisa en plan för att säkerställa att stadens riktlinjer tillämpas vid biståndsbedömning.